

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต

ปลิตา พรหมพันธุ์¹, ธนวัฒน์ พิธิฐจินดา²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123440052@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

บุคคลวิกลจริต หมายถึง บุคคลที่มีสภาพจิตใจไม่ปกติสมองพิการ หรือเสียสติพูดจาไม่รู้เรื่องซึ่งความบกพร่องทางจิตที่จะถือว่าวิกลจริตต้องเกิดขึ้นจริงอย่างถาวรโดยสภาพไม่ใช่เพียงครั้งคราว เช่น เกิดเพราะการเสพยาเสพติด พิษไข้ หรือยา เป็นต้น ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำโดยบุคคลวิกลจริตนั้น มีอย่างต่อเนื่องและบุคคลจำนวนมากไม่น้อยที่ได้รับผลร้ายจากการกระทำของบุคคลดังกล่าวและไม่สามารถร้องขอให้รับผิดชอบได้ ด้วยเหตุนี้ในทางอาญาจึงกำหนดความผิดและโทษแตกต่างจากคนธรรมดาซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 เป็นการกล่าวถึงการกระทำความผิดของบุคคลวิกลจริตโดยพิจารณาจากการกระทำของผู้ที่กระทำความผิดว่าขณะกระทำนั้นสามารถรู้ผิดชอบหรือสามารถบังคับตนเองได้หรือไม่เพียงใด และในชั้นสอบสวนหากบุคคลวิกลจริตไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ก็ต้องงดการดำเนินคดีจนกว่าบุคคลนั้นจะหายดีหรือสามารถต่อสู้คดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริตมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด แต่ได้รับการยกเว้นโทษจากความผิดดังกล่าว ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าในขณะที่ตนกระทำความผิดนั้นตนไม่สามารถบังคับตนเองได้ นอกจากนี้ ยังมีมาตรการที่ควบคุมหรือจับบุคคลวิกลจริตมาบำบัดรักษาเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลดังกล่าวก่อเหตุร้ายในสังคมตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.2551

คำสำคัญ : บุคคลวิกลจริต, อาชญากรรม, การดำเนินคดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal measures of Criminal proceedings against insane persons

Palita Prompan¹, Tanawat Pisitchinda²

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences Suan, Sunanda Rajabhat University

Email : s59123440052@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

The insane person means person in unsound mind, having cerebral palsy or losing his mind. Mental deficiency deemed as insanity must actually and permanently -happen according to the state of mind, not from time to time, such as drug abuse, fever or medicine etc. The criminal problem arising from the insane person happen continuously, and many people are harmfully affected by their action and could not claim against them. Therefore, criminal offence and sentence are specified different from normal person. Section 65 of the Criminal Code specifies the offence of insane person in consideration of their actions when committing crime whether they are of sound mind or able to control themselves or not. During the investigation. If the insane person are unable to defend in the case, the proceedings must be suspended until they recover or can defend in the case under Section 14 of the Criminal Procedure Code.

The research shows that the prosecution against the insane is specified as the offence but it is excusable from such offence, provided that the offender must prove that when committing crime, the offender could not control himself. In addition, there is the measures to control and put them for treatment in order to prevent them from criminal offence in society according to the Mental Health Act B.E. 2551 (2008).

Keywords : insane person, Crime, Prosecution

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันบุคคลที่มีสภาพจิตไม่ปกติได้ก่อปัญหาแก่สังคมหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น บุคคลประเภทนี้ ได้แก่ บุคคลวิกลจริต ซึ่งหมายถึง บุคคลที่มีความประพฤติกิริยาผิดปกติ ไม่สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดี เพราะสติวิปลาสแล้ว ยังหมายความถึงบุคคลที่ขาดความรู้สึกหรือขาดความรู้สึกร่างกาย ซึ่งผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตนั้นอาจเป็นบุคคลผู้ที่มีโอกาสก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ตลอดจนทรัพย์สิน ทั้งของตนเองและผู้อื่น ซึ่งผู้ที่มีความใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ที่ต้องดูแลใส่ใจเป็นอย่างมาก หากมีความผิดปกติมากขึ้นก็จำเป็นที่จะต้องได้รับการบำบัดจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่จะเข้ามาดูแลคุ้มครองอีกทางหนึ่งด้วยเพื่อเป็นการป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวไปก่อเหตุร้ายซึ่งเป็นปัญหาอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดขึ้นโดยบุคคลที่มีจิตบกพร่อง จิตฟั่นเฟือน หรือเป็นบุคคลวิกลจริต

อย่างไรก็ตามสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นที่ทราบกันอยู่โดยทั่วไปว่าปัญหาอาชญากรรม ซึ่งก่อให้เกิดขึ้นโดยบุคคลวิกลจริตนั้นมีอยู่เสมอ ๆ อีกทั้งมีบุคคลจำนวนมากไม่น้อยที่มีสภาพจิตไม่ปกติบุคคลเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำผิดอาญาทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ๆ ดังจะพบได้ตามข่าวหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ เช่น ชาวจับเด็กเป็นตัวประกัน คนวิกลจริตแอบจุดไฟเล่นลลามเผาบ้านพักคนงาน ย่านบางขุนเทียน(ไทยรัฐออนไลน์, 2561) เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดปัญหาสำคัญว่ากฎหมายไทยที่นำมาบังคับใช้มีความเหมาะสมต่อการควบคุมดูแลและให้ความคุ้มครองผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือไม่ อย่างไร อันเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต
2. เพื่อได้แนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายทั่วไปเกี่ยวกับบุคคลวิกลจริต

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 คำว่า “วิกลจริต” หมายถึงมีความประพฤติกิริยาผิดปกติเพราะสติวิปลาส เช่น เขาเป็นคนวิกลจริต ร้องไห้บ้าง หัวเราะบ้างโดยไม่มีสาเหตุ เป็นบ้า (ฝ่ายวิชาการไอคิวพลัส, 2560:488) ส่วนคำว่า “บ้า” หมายถึง เสียสติ วิกลจริต สติฟั่นเฟือน หลงใหลหรือมัวเมาในสิ่งนั้น ๆ จนผิดปรกติ เช่น บ้ากาม บ้ายศ บ้าฟุตบอล (ฝ่ายวิชาการภาษาไทย, 2560:310)

ความหมายทางการแพทย์เกี่ยวกับบุคคลวิกลจริต

ในทางการแพทย์ไม่ปรากฏคำว่า “วิกลจริต” แต่มีโรคเกี่ยวกับอาการทางจิต เรียกว่า “โรคทางจิตเวช (Psychosis)” หมายถึง ภาวะอาการทางจิตที่ผู้ป่วยมักมีอาการหลงผิดไปจากความเป็นจริง ประสาทหลอน หูแว่ว เห็นภาพหรือรับรู้ในสิ่งที่ไม่ได้อยู่จริง(ศกุนา เก้านพรัตน์, 2551:6) อาการโรคจิตหรือวิกลจริตนี้เป็นปัญหาสุขภาพจิตที่อาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ทั้งปัจจัยภายในอย่างความผิดปกติทางจิตต่าง ๆ อาการเจ็บป่วยทางร่างกาย และปัจจัยภายนอกอย่างการใช้ยาหรือสารเสพติด (พบแพทย์, 2561)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความหมายทางกฎหมายเกี่ยวกับบุคคลวิกลจริต

มีนักวิชาการด้านกฎหมายหลายท่านได้อธิบายคำดังกล่าวไว้ดังนี้

ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทย์ (สังกาส เนาวรัตน์พันธ์, 2549:58) อธิบายว่า

“จิตฟั่นเฟือน” ได้แก่ ผู้ที่ความหลงผิด ประสาทหลอนและแปรผิด ซึ่งเห็นว่าพวกนี้ความจริงก็เป็นโรคจิตอย่างหนึ่ง

“โรคจิต” เป็นความบกพร่องแห่งจิตที่เกิดจากโรค รวมทั้งผู้ที่มีอาการคลุ้มคลั่ง จิตเภท หรือผู้ที่มีปัญญาความคิดดีแต่สติทรมาม

“จิตบกพร่อง” ได้แก่ ผู้ที่สมองไม่เจริญเติบโตตามวัย หรือบกพร่องมาแต่กำเนิด หรือเสื่อมลงเพราะความชรา

ตัวอย่าง คำพิพากษาฎีกาที่ 5466/2537 วินิจฉัยว่าคำว่า บุคคลวิกลจริต ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 29 เดิม(มาตรา 28 ใหม่) นั้นมิได้หมายเฉพาะถึงบุคคลผู้มีจิตผิดปกติ หรือตามที่เข้าใจทั่วไปว่าเป็นบ้าเท่านั้นไม่ แต่หมายรวมถึงบุคคลผู้มีกิริยาอาการผิดปกติเพราะสติวิปลาส คือขาดความรำลึก ขาดความรู้สึกและขาดความรับผิดชอบด้วยเพราะบุคคลดังกล่าวนี้ไม่สามารถประกอบกิจการของตนหรือประกอบกิจส่วนตัวของตนได้ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า จ. ซึ่งผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถนั้นไม่รู้สึกตัวเองและพูดจารู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง ซึ่งแพทย์ให้การวินิจฉัยว่าเป็นโรคสมองฝ่อหรือสมองเสื่อมขั้นรุนแรงไม่สามารถรักษาให้หายได้ตลอดจนไม่อาจปฏิบัติภารกิจส่วนตัวได้แสดงให้เห็นว่า จ. เป็นคนไม่มีสติสัมปชัญญะ ไร้ความสามารถที่จะดำเนินกิจการทุกอย่างทุกอย่างด้วยตนเองได้ พอถือได้ว่าเป็นบุคคลวิกลจริตตามบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว และผู้ร้องเป็นบุตรบุญธรรมของ จ. ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน ย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายและมีสิทธิรับมรดกของ จ. ผู้ร้องจึงสมควรเป็นผู้อนุบาล จ.

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคคลวิกลจริต

ในปัจจุบันมีแนวคิดเกี่ยวกับการอธิบายความผิดปกติทางจิตของมนุษย์ไว้หลายแนว แต่ยังไม่มีความคิดใดที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งในปัจจุบันจะต้องนำแนวความคิดหลายๆแนวมาพิจารณา ร่วมกัน (Offer & Melvin, 1984) เมื่อในสังคมมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นรัฐจะต้องหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย เพื่อจัดการผู้ที่กระทำความผิด ซึ่งการที่รัฐจะลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นรัฐจะต้องคำนึงถึงสาเหตุของการกระทำความผิดและเหตุผลที่จะลงโทษด้วยตามหลักกฎหมายและสถานการณ์ของแต่ละยุค ซึ่งแนวความคิดทางอาญาสำหรับบุคคลวิกลจริตนั้นได้มีการพัฒนามาเรื่อย ๆ โดยให้ความสำคัญด้านมนุษยธรรม (สุกิจ เกศมรายน, 2555:11) ส่วนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลวิกลจริตนั้น ได้แก่

ทฤษฎีการป้องกันสังคม (Social Protection Theory)

ทฤษฎีการป้องกันสังคมเป็นทฤษฎีอาชญาวิทยาที่มุ่งอธิบายถึงผลหรืออิทธิพลของกฎหมายที่ใช้ปกครองประชาชนในสังคมมากกว่าอธิบายสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม คำนึงถึงผลลัพธ์ของการกระทำก่อนที่จะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้นในสังคม(พรชัย ชันตี ธัชชัย ปิตะทีละบุตร และอัศวิน วัฒนวิบูลย์, 2543:22)

การป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นนั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์ยิ่งกว่าการลงโทษซึ่ง Caesar Beckaria เป็นผู้ต้นคิดทฤษฎีดังกล่าวโดยอธิบายว่า การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นโดยกำหนดลักษณะความผิดและโทษไว้อย่างชัดเจนและเป็นโทษที่หนักพอสมควรเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กระทำความผิดอีก แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวต้องประสบกับความล้มเหลวกล่าวคือ แนวคิดของสำนักนี้ มีหลักสำคัญว่า “ต้องกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความผิด” โดยลืมนามนุษย์แต่ละคนนั้นมีความสามารถรู้ผิดชอบไม่เท่ากัน สติปัญญาไม่เหมือนกัน ดังเช่น เด็ก คนปัญญาอ่อน คนที่มีจิตบกพร่อง(ชาย เสวิกุล, 2517:179)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation Theory)

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดมากกว่าการกระทำความผิด โดยเน้นเป็นรายบุคคลหรือจำแนกเพื่อหาสาเหตุของการกระทำความผิดและแนวทางในการแก้ไข เมื่อนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีจิตไม่ปกติ การลงโทษจึงถูกนำมาใช้เพื่อการบำบัดรักษาและฟื้นฟูบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดนั้นซึ่งการรักษาผู้กระทำความผิดอาจจำเป็นต้องใช้วิธีการควบคุมแต่การรักษาดังกล่าวก็ไม่สร้างความทุกข์หรือถูกประณามดังเช่นการลงโทษจึงเป็นการขจัดปัญหาภายในจิตใจ แก้ไขสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลเหนือการกระทำความผิดให้หมดไปและยังช่วยป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดไปก่ออันตรายซ้ำอีก (อันณพ ชูบำรุงและอุษิษา เลิศโตมรสกุล, 2561:41)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลวิกลจริตในประเทศไทย

กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันก็มีมาตรการเพื่อดำเนินการควบคุมดูแลและให้การคุ้มครองผู้กระทำความผิดที่จิตไม่ปกติอยู่หลายประการ กล่าวคือ การคุ้มครองด้านการรับผิดทางอาญาของผู้กระทำความผิดที่จิตไม่ปกติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 ซึ่งเป็นการกล่าวถึงบุคคลที่มีจิตไม่ปกติที่กระทำความผิดอาจไม่ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงโดยพิจารณาจากการกระทำของผู้ที่กระทำความผิดว่าขณะกระทำนั้นสามารถรู้ผิดชอบหรือสามารถบังคับตนเองได้หรือไม่เพียงใด ถ้ากระทำไปโดยมีจิตพ้นเพื่อนหรือไม่สามารถรู้ผิดชอบได้ก็ไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้นถ้าผู้กระทำยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้างก็ยังคงต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้นอยู่ แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2562:200) ส่วนกรณีในชั้นสอบสวน การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีผู้ต้องหาหรือจำเลยวิกลจริตไม่สามารถต่อสู้คดีได้ก็ต้องงดการดำเนินคดีจนกว่าบุคคลนั้นจะหายดีหรือสามารถต่อสู้คดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 (จิตติ ดิงศรัทธี, 2555:1072) และตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.2551 ที่ให้ความคุ้มครองจำเลยในการต่อสู้คดี(สิทธิพันธ์ กี่สุขพันธ์, 2559:6) หากในกรณีที่คดีถึงที่สุดแล้วและศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยหรือให้ประหารชีวิตจำเลย แต่หากบุคคลนั้นเกิดวิกลจริตประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็มีมาตรการคุ้มครองผู้กระทำความผิดที่วิกลจริตไว้ด้วยกรณีที่ต้องโทษจำคุกขณะที่วิกลจริต ศาลมีอำนาจสั่งทุเลาการจำคุกไว้ก่อนจนกว่าจะหายวิกลจริตก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 246 โดยจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในควบคุมในสถานที่อันควรหรือเป็นเหตุรอให้ประหารชีวิตและอาจลดโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิตตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 248 (อรธพล ใหญ่สว่าง, 2562:647-648) และถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัวบุคคลวิกลจริตที่ไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 นั้นอาจเป็นภัยต่อสังคมศาลจะสั่งให้ไปคุมตัวในสถานพยาบาลก็ได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 (เกียจติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562:951)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลวิกลจริตในต่างประเทศ

ประเทศเนเธอร์แลนด์

สำหรับกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์นั้น แยกการลงโทษการกระทำความผิดและการลงโทษตัวจำเลยออกจากกันบุคคลวิกลจริตหรือผู้ที่มีจิตบกพร่องไม่ต้องรับผิดตามกฎหมาย ซึ่งประเทศเนเธอร์แลนด์ได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กำหนดการลงโทษทางอาญาไว้ ดังนี้ กล่าวคือ บทลงโทษตามคำสั่งของศาล เช่น การลงโทษจำคุกและมาตรการเชิงบังคับ เช่น การบังคับให้เข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาล ซึ่งการพิจารณาโทษให้กับจำเลยหรือผู้ต้องหา นั้นศาลจะพิจารณาจากระดับความผิดที่จำเลยหรือผู้ต้องหากระทำลง อีกทั้งกฎหมายอาญาของประเทศ เนเธอร์แลนด์นั้นยังมีมาตรการทางกฎหมายที่ใช้กับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นบุคคลวิกลจริตหรือผู้ที่มีจิตบกพร่อง ประการแรก คือ หากจำเลยไม่มีความผิดอาญา กฎหมายจึงให้สิทธิในการรักษาในสถานพยาบาล หรือโรงพยาบาลจิตเวช ประการที่สอง คือ ถ้าจำเลยมีจิตบกพร่องในขณะก่อเหตุร้าย จำเลยอาจได้รับคำสั่งศาลให้เข้ารับรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช(มันซ์ญา ญาณกิตติกุล, 2560) นอกจากนี้ ประเทศเนเธอร์แลนด์ยังมี มาตรการ TBS ซึ่งเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ใช้กับบุคคลวิกลจริตหรือผู้ที่มีจิตบกพร่องเท่านั้น ในการจัดการ กับบุคคลวิกลจริตหรือผู้ที่มีจิตบกพร่องที่มีความผิดทางอาญา ศาลจะต้องตัดสินให้บุคคลนั้นมีโทษจำคุกก่อน และตามด้วยการใช้มาตรการ TBS เพื่อการอุดช่องว่างของกฎหมายอาญาซึ่งในอดีตมาตรการดังกล่าวถูก นำมาใช้กับบุคคลวิกลจริตหรือผู้ที่มีจิตบกพร่องในคดีทั่วไป เช่น คดีลักทรัพย์ อำนาจในการออกคำสั่งอยู่ที่ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ต่อมาเมื่อมีผู้ต้องขังจำนวนมากขึ้น จึงมีการแก้ไขให้มาตรการดังกล่าว ใช้กับบุคคลวิกลจริต หรือผู้ที่มีจิตบกพร่องกรณีที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลและทรัพย์สิน (มันซ์ญา ญาณกิตติกุล, 2560)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต และได้แนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริตโดย มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่

บทบัญญัติของกฎหมาย ตำราและหนังสือคำอธิบายทางกฎหมาย และงานวิจัยและบทความ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วนได้แก่

- 1.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย
- 1.2 ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ
- 1.3 ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ
- 1.4 คำพิพากษาฎีกา

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถานที่เก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเอกสารจำพวกตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) สำหรับการกระทำของบุคคลวิกลจริตที่ถือว่าเป็นความผิดในคดีอาญานั้น กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด แต่ได้รับการยกเว้นโทษ กล่าวคือ ไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 ซึ่งฝ่ายผู้กระทำความผิดจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ในขณะที่ตนกระทำความผิดนั้นตนไม่สามารถบังคับตัวเองหรือไม่รู้สึกผิดชอบชั่วดีได้ แต่ถ้าหากว่าบุคคลวิกลจริตกระทำความผิดในขณะที่ยังสามารถบังคับตัวเองได้บ้างก็ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กำหนดก็ได้ ส่วนกรณีของผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้นในทางอาญาไม่ได้มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิแต่อย่างใด 2) ในหลายประเทศได้มีการออกกฎหมาย กำหนดมาตรการที่จะควบคุมหรือจับบุคคลวิกลจริตมาบำบัดรักษาเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้ายในสังคม ซึ่งในประเทศไทยเองก็มีมาตรการที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.2551 เป็นการนำบุคคลที่มีภาวะอันตรายหรือบุคคลที่มีความจำเป็นต้องเข้ารับการรักษา ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอาการทางจิต พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีความรุนแรงที่จะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น เมื่อบุคคลที่มีอาการทางจิตมีพฤติกรรมอาละวาด ทำร้ายคนรอบข้าง บุคคลใกล้ชิดหรือผู้พบเห็นต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการพาบุคคลดังกล่าวไปสถานพยาบาลหรือสถานบำบัด เพื่อให้บุคคลดังกล่าวได้เข้ารับการรักษาทางจิต และแม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะไม่ยินยอมก็สามารถพาบุคคลดังกล่าวเข้ารับการรักษาได้ไม่ถือว่าเป็นการกักขังหน่วงเหนี่ยว

อภิปรายผล

ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ว่าการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริตในประเทศไทยนั้นก็มีกฎหมายบังคับใช้อยู่แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่บางประการที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการให้ความรู้ความเข้าใจทางด้านวิชาการทางการแพทย์ด้านจิตเวชศาสตร์แก่ผู้ที่ดูแลกระบวนการยุติธรรมอย่างจริงจัง ปัญหาที่พบเจอ เช่น กรณีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 วรรคหนึ่ง คำว่า “มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน” ควรให้ความรู้ความเข้าใจตรงกันและมีมาตรฐานกลางในการวินิจฉัยว่า อย่างไรถึงจะเรียกว่า “จิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน” เพราะถ้าเกณฑ์การวินิจฉัยไม่ตรงกัน ก็อาจจะส่งผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรมและการลงโทษผู้กระทำความผิดอาจไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลวิกลจริต

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้จะมีพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.2551 ซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายออกมาบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันก็ตาม แต่เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้ายในสังคม รัฐก็ควรเพิ่มมาตรการทางกฎหมายที่จะเอาผิดกับบุคคลใกล้ชิดด้วย กล่าวคือ แม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะยังไม่ได้ก่ออันตราย แต่บุคคลที่ดูแลบุคคลวิกลจริตต้องหมั่นดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดโดยการพาไปตรวจอาการทางจิตบ่อย ๆ และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หากพบเห็นว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมรุนแรงก็ต้องรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ทันที เพื่อให้เขาได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง อีกทั้งรัฐควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 ให้ครอบคลุมมากขึ้น คือ ให้รัฐมีอำนาจดำเนินการต่อบุคคลวิกลจริตที่อาจก่อให้เกิดเหตุร้ายในสังคม มีการตรวจสอบสม่ำเสมอเพื่อเป็นการช่วยป้องกันความปลอดภัยอีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

การดำเนินการคืออาญาต่อบุคคลวิกลจริตนั้นควรได้รับการพัฒนาด้วยบทกฎหมายเพื่อให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 กฎหมายจะเข้าไปดำเนินการกับบุคคลวิกลจริตได้ก็ต่อเมื่อบุคคลดังกล่าวได้ก่อเหตุร้ายในสังคมแล้วเท่านั้น กล่าวคือ หากบุคคลวิกลจริตไม่ก่อเหตุร้ายรัฐก็ไม่มีอำนาจนำตัวบุคคลดังกล่าวไปควบคุมไว้ที่สถานพยาบาล ด้วยเหตุนี้ มาตรา 48 จึงควรได้รับการแก้ไขโดยมีการเพิ่มการดำเนินการกับผู้ป่วยที่มีอาการวิกลจริตและอาจก่อเหตุร้ายหรือทำร้ายผู้อื่นได้ตลอดเวลาด้วยเพื่อเป็นการป้องกันสังคมจากบุคคลที่มีอาการทางจิต ดังนั้น กฎหมายควรแก้ไข มาตรา 48 ว่า “ถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงบุคคลที่มีอาการทางจิตที่ต้องได้รับการรักษาด้วย”

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารจากประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก เพื่อให้งานวิจัยมีการพัฒนาต่อไป จึงควรมีการศึกษาดีเกี่ยวกับบุคคลวิกลจริตเพิ่มเติมในเรื่อง การกระทำความผิดอาญา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ธันวัท พิสิฐจินดา ที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้เขียนตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความเอาใจใส่ของอาจารย์ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ (2562).คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค1 เล่ม1.พิมพ์ครั้งที่ 11.กรุงเทพมหานคร:พลสยาม พรินตติ้ง.

จิตติ ดิงศรัทธี (2555).คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค1. พิมพ์ครั้งที่ 11.กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ชาย เสวิกุล(2517).อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา.กรุงเทพฯ:ธรรมศาสตร์บัณฑิต.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ(2562).คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป:พิมพ์ครั้งที่ 20.กรุงเทพฯ:บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.

ไทยรัฐออนไลน์(2561).คนบ้าแอบจุดไฟเล่น เพลิงลามเผาห้องเช่าบ้านพักคนงาน ย่านบางขุนเทียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ฝ่ายวิชาการภาษาไทย(2560).พจนานุกรมไทย ฉบับทันสมัย.กรุงเทพฯ :บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่นจำกัด(มหาชน).
- ฝ่ายวิชาการภาษาไทยไอคิว พลัส(2560).พจนานุกรมไทย ฉบับนักเรียน.กรุงเทพฯ :บริษัท พีเอ็นเอ็นมีเดีย กรุ๊ป พับลิชชิง.บจก.
- พบแพทย์(2561).ความหมายของโรคจิต.สืบค้นเมื่อ 22/5/2562จาก[https://www.tcijthai.com/news/2017/21/scoop/7176](https://www.pobpad.com/พบแพทย์พรชัย_ขันตี_ธัชชัย_ปีตะทีละบุตรและอศวิน_วัฒนวิบูลย์(2543).ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ:บู๊คเน็ท.</p><p>มันัญญา ญาณกิตติกุล(2560).กระบวนการยุติธรรมผู้ป่วยจิตเภทเนเธอร์แลนด์.สืบค้นเมื่อ 23/5/2562จาก <a href=).
- ศกุนา แก้วพันธ์(2551).มาตรการทางกฎหมายสำหรับผู้ที่มีสภาพจิตไม่ปกติศึกษากรณีการดำเนินคดีอาญา การรับโทษทางอาญา และการคุ้มครองสังคม.คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังกาส นาวรัตน์พันธ์(2549).ปัญหาการดำเนินคดีอาญาและการบังคับโทษกับผู้ป่วยจิตเวช.คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิรินทร์ กี่สุขพันธ์(2559).มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยบุคคลวิกลจริต.คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สืบค้นเมื่อ23/5/2562จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1315517>
- สุกิจ เกศณรายณ์(2555).ความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลวิกลจริต.สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- อรรถพล ใหญ่สว่าง(2562).คำอธิบายวิชา สัมมนากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร:สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- อึ้งฉพ ชูบำรุงและอุนิษา เลิศโตมรสกุล(2561).อาชญากรรมและอาชญาวิทยา.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Offer D. and Melvin S. (1984). Normality and the life cycle: a critical integration. New York: Basic Books.